

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z wniosku T. G.

przy uczestnictwie W. K., K. P. i B. B.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 listopada 2007 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 8 maja 2007 r.,

oddala zażalenie i nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wnioskodawca w sprawie o zasiedzenie, zwolniony od kosztów sądowych „częściowo, a mianowicie od wpisu sądowego” postanowieniem Sądu Rejonowego z 20 stycznia 2005 r. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia sądu drugiej instancji z 25 października 2006 r. oddalającym jego apelację od postanowienia sądu pierwszej instancji z 14 lutego 2006 r. oddalającego wniosek o stwierdzenie zasiedzenia, Skarga została opłacona opłatą podstawową i odrzucona przez Sąd Okręgowy postanowieniem z 8 maja 2007 r. z powodu nienależytej opłaty, określonej dla tego rodzaju spraw jako stała - w wysokości 2000 zł. Od tego postanowienia wnioskodawca wniósł zażalenie przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozpoznania.

Odrębnej wzmianki wymaga, że Sąd Okręgowy (na podstawie zarządzenia z 23 listopada 2006 r.) zwrócił się do Sądu Rejonowego o dokonanie wykładni swego postanowienia w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych z 20 stycznia 2005 r. w celu wyjaśnienia, czy obejmowało ono opłatę od skargi kasacyjnej. Postanowieniem z 8 marca 2007 r Sąd Rejonowy dokonał takiej wykładni wyjaśniając, że nie rozciąga się ono na zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Wyjaśniając motywy tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał się na dwa postanowienia SN z 26 lipca 2000 r., I CZ 89/00 oraz z dnia 20 kwietnia 2000 r., III CZ 43/00, OSNC 2000 r. nr 11, poz. 202 wskazujące, iż zwolnienie od kosztów sądowych jest akcesoryjne w stosunku do sprawy, a nie do określonych etapów postępowania, ale w sprawie przedstawionej w celu wykładni wniesiony został środek zaskarżenia niebędący kontynuacją dotychczasowego postępowania. Pełnomocnik wnioskodawcy, któremu został doręczony w dniu 27 marca 2007 r. odpis postanowienie w przedmiocie wykładni, złożył 29 marca 2007 r. wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, „tj. od wpisu sądowego w postępowaniu ze skargi kasacyjnej”. Sąd Okręgowy postanowieniem z 8 maja 2007 r. oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oraz odrzucił skargę kasacyjną. Oddalenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadnił jego złożeniem po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, a odrzucenie - nieuiszczeniem opłaty stałej w należytej wysokości

Wnioskodawca złożył zażalenie na to postanowienie. Zarzucił, że odmowa zwolnienia od kosztów naruszała art. 102 u.k.s.c. a w zakresie odrzucenia skargi kasacyjnej, postanowienie naruszało art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130² § 3 k.p.c. Uczestnik postępowania M. K. odpowiadając na zażalenie wnosił o jego oddalenie wyrażając zapatrywanie, że opłata sądowa została uiszczona przez wnioskodawcę w niewłaściwej wysokości. tj. w kwocie 30 zamiast 40 złotych, jak wynika z art. 23 pkt 2 u.k.s.c. 2005.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Błędne jest zapatrywanie uczestnika postępowania, wskazujące jako podstawę ustalenia wysokości opłaty art. 23 pkt 2 u.k.s.c., przepis ten bowiem dotyczy opłaty od skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu, prawidłowe natomiast stanowisko Sądu Okręgowego powołującego art. 40 w związku z art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy.

Moc obowiązująca zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu wszczętym wniesieniem skargi kasacyjnej wywołuje wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie. Za rozciągnięciem udzielonego zwolnienia na postępowanie kasacyjne opowiedziały się składy orzekające w postanowieniach z 20 października 2006 r. IV CZ 77/06; z 9 listopada 2006 r. IV CZ 85/06; z 30 maja 2007 r., I CZ 54/07.

Przeciwnie stanowisko zajęły składy orzekające w postanowieniach z 23 stycznia 2007 r. III CZ 3/07; z 14 marca 2007 r. I CZ 5/07, z 24 sierpnia 2007 r.: I CZ 88/07, I CZ 93/07 i I CZ 98/07.

Argumentacja przytaczana przez składy Sądu Najwyższego odwołuje się do wykładni przepisów określających skargę kasacyjną jako środek zaskarżenia prawomocnych wyroków i postanowień orzekających co do istoty sprawy, prowadzącej do wniosku, że dla wystąpienia ze skargą kasacyjną przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem powszechnym konieczne jest złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów w postępowaniu inicjowanym skargą kasacyjną albo uiszczenie opłaty stałej albo stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia przed upływem terminu do wniesienia skargi, pod rygorem jej odrzucenia na podstawie

art. 130² § 3 k.p.c. Postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji w zakresie zwolnienia od kosztów nie może być utożsamiane z postępowaniem instancyjnym wywołanym wniesieniem kasacji, którego dotyczyły orzeczenia Sądu Najwyższego powołane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu swego postanowienia.

Zaskarżone postanowienie składało się z dwóch punktów i pierwszy z nich nie podlegał zaskarżeniu do Sądu Najwyższego, ponieważ nie mieścił się w wyczerpująco określonym w art. 491¹ k.p.c. katalogu orzeczeń, od których przysługuje stronie zażalenie do Sądu Najwyższego, jednak postanowienia takie mogą być na podstawie przepisu art. 380 k.p.c. odpowiednio stosowanego poddane na żądanie strony kontroli w ramach postępowania kasacyjnego lub zażaleniowego. W takim wypadku orzeczenie rozstrzygające zażalenie pochłania również wynik kontroli postanowień incydentalnych.

Na marginesie należy zauważyć, że żądanie Sądu Okręgowego dokonania wykładni jednoznacznego postanowienia Sądu Rejonowego było nieuzasadnione. Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczyły obowiązywania postanowień incydentalnych, jak postanowienie o zwolnieniu od kosztów sądowych po uprawomocnieniu się postanowienia sądu drugiej instancji, a były związane ze zmianą charakteru postępowania kasacyjnego (art. 398¹ po zmianie Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z 22 grudnia 2004 r. (Dz.U. 2005 r., nr 13, poz. 98) zmieniającej ten kodeks z dniem 6 lutego 2005 r. Były to zatem wątpliwości dotyczące wykładni prawa a nie treści postanowienia wydanego w okresie, kiedy nowe przepisy jeszcze nie obowiązywały. Uchybienie to nie miało wpływu na treść orzeczenia o odrzuceniu skargi kasacyjnej, z uzasadnienia którego wynika, że Sąd odwoławczy zapatrywanie prawne Sądu Rejonowego przyjął za własne i na nim oparł rozstrzygnięcie.

Złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nie mogło zostać uwzględnione, w świetle tego co wyżej wskazano, że opłata od skargi kasacyjnej albo wniosek o zwolnienie od kosztów nie mogą być składane po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Uchybienie w zakresie terminu czynności procesowej może być oceniane już tylko w według kryterium winy lub jej braku jeśli

oceny dokonuje sąd rozstrzygający o przywróceniu terminu. To zagadnienie jednak nie jest przedmiotem rozpoznania w ramach postępowania zażaleniowego.

Uznając zatem, że Sąd Okręgowy nie naruszył prawa dokonując określonej wykładni skutków zwolnienia w części od kosztów sądowych Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1 i 3 w związku z art. 385 k.p.c.